

Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Bielsku-Białej

Urząd Gminy w Bestwinie

S T R A T E G I A

rozwoju gminy Bestwina

Etap I.

1. Wprowadzenie.
2. Skrócona informacja o gminie Bestwina
3. Wyniki badania ankietowego grupy społeczności lokalnej w odniesieniu do identyfikacji problemów i zagrożeń, szans i możliwości rozwojowych gminy, oczekiwań i priorytetów własnych itp.
4. Komentarz (w tym skrócona analiza silnych i słabych cech gminy, możliwości i zagrożeń rozwojowych).

I. Wprowadzenie

Proces transformacji gospodarki Polski oraz dążenie do wstąpienia do Unii Europejskiej stwarzają, nowe jakościowo wyzwanie całemu krajowi, jak również poszczególnym jego regionom i gminom.

Z wielu opracowanych przez specjalistów zagranicznych oraz Centralny Urząd planowania materiałów wynika, iż wyzwanie to stanowi olbrzymią szansę szybkiego rozwoju cywilizacyjnego, który ma jednak swoją cenę. Jednym z elementów tej ceny jest pogłębiający się proces polaryzacji, tj. zróżnicowania poszczególnych regionów i gmin.

Mając na uwadze ww. szansę - ale jednocześnie i zagrożenia - coraz więcej gmin przystępuje do działań ukierunkowanych na wypracowanie i wdrożenie wieloletnich strategii rozwoju, umożliwiających osiągnięcie założonych celów rozwojowych, przy jednoczesnej minimalizacji koniecznych kosztów transformacji, podczas gdy inne gminy pozostają w letargu, w stanie oczekiwania na "niewidzialną rękę", która rozwiąże ich problemy.

Z inicjatywy władz gminy Bestwina przystąpiono do działań zmierzających do wypracowania wieloletniej strategii rozwoju gminy. Prace te zrealizowane będą we współpracy z Agencją Rozwoju Regionalnego SA, która mając znaczące doświadczenie zagraniczne i krajowe była inicjatorem i współautorem - między innymi - "Strategii rozwoju województwa bielskiego" oraz "Strategii rozwoju Bielska - Białej", współdziałając w tym zakresie z Fundacją im. Friedricha Eberta.

W trakcie prac przygotowawczych ustalono, między innymi, że:

- „Strategia” winna opierać się na wypracowanym consensusie lokalnym, tj. wykorzystać lokalną, zdywersyfikowaną grupę liderów i ich wiedzę, w tym
-

zwłaszcza radnych, jako współautorów strategii i tym samym utożsamiających się z wypracowanymi celami i zadaniami.

- Wypracowanie "Strategii" winno być zrealizowane w jak najszybszym czasie (około 2 miesięcy) na zasadzie minimalizacji nakładów, które powinny być skierowane bezpośrednio na fazę realizacji, a nie opracowania.
- Program "Strategii" powinien być oparty na zasadzie realności, tj. cele winny być osiągalne, harmonogramy zadań i ich zakres realne do wykonania, środki finansowe możliwe do wypracowania lub pozyskania.
- "Strategia" powinna mieć charakter aktywny, tj. zakładający możliwość zmian i korekt oraz mieć budowę blokowa, umożliwiającą niezależną realizację wybranych-najważniejszych grup tematycznych.

Mając na względzie ww. wymogi, władze gminy postanowiły skorzystać z doświadczeń Agencji Rozwoju Regionalnego SA w Bielsku-Białej, rezygnując z tzw. opracowań ekspertów, często krytykowanych za małą realność, wysoką cenę, długi czas opracowania i brak niezbędnego consensusu lokalnego, warunkującego wdrożenie "Strategii".

Przyjęty został harmonogram określający zakres, metodykę, podział i terminy prac nad "Strategia". Przewiduje on realizację następujących kroków:

1. Urząd Gminy przygotowuje skróconą informację o gminie - wg uzgodnionego zakresu.
2. Agencja przygotowuje ankietę, którą Urząd Gminy rozprowadzi pośród wybranej, zróżnicowanej grupy społeczności lokalnej.

3. Agencja opracuje materiał obejmujący informację o gminie oraz wyniki badania ankietowego, który to materiał stanowić będzie podstawę dla uczestników warsztatów.
 4. Urząd Gminy zorganizuje warsztaty (13.09.1997 r.) z udziałem zaproszonej grupy - około 20 osób - radnych i tzw. lokalnych liderów, reprezentujących różne instytucje o szczególnym wpływie na rozwój gminy.
 5. Warsztaty przeprowadzone zostaną przez Agencję z wykorzystaniem tzw. moderacyjnej metody, ukierunkowanej na wypracowanie strategii rozwoju gminy.
 6. Agencja opracuje dokumenty wynikowe, określające uzgodnione cele i planowane wyniki realnej strategii rozwoju gminy w przyjętym horyzoncie czasowym z konkretnym planem i harmonogramem działań (do 30.09.1997 r.).
 7. Urząd Gminy przekaże ww. dokument strategii do konsultacji radnym, w celu przygotowania i podjęcia uchwały o formalnym zaakceptowaniu i przyjęciu "Strategii" do realizacji.
-

II. Skrócona informacja o Gminie Bestwina

1. Rys historyczny

Dzieje Bestwiny sięgają początków naszego tysiąclecia, o czym świadczą wykopaliska odkryte w 1971 roku przez Konserwatora Zabytków Archeologii w Katowicach. Stwierdzają one istnienie grodziska (gródek rycerski). Przypuszcza się, że kryje on dwie warstwy kulturowe, pierwsza sięga IX i X wieku, a druga pochodzi z XII wieku. O historii tutejszej ziemi świadczą również zapiski w "Schematyzmach Tarnowskich" o istnieniu parafii w 1 100 r. W XVI w. Bestwina była częścią księstwa oświęcimsko-zatorskiego, w czasie potopu szwedzkiego Bestwina była miejscem przemarszu i grabieży wojsk szwedzkich.

W roku 1683 przebiegał tędy szlak przemarszu wojsk polskich pod Wiedeń. W latach 1770 -71 tutejsi mieszkańcy byli świadkami walk Konfederacji Barskiej z wojskami rosyjskimi. Po I rozbiorze Polski Bestwina dostała się pod panowanie Austrii.

Historia Bestwiny wiązała się zawsze z dworem, a od 1826 r. z rodem Habsburgów.

Pierwsza szkoła została zbudowana w Bestwinie w XVII wieku, pierwszy chłop został uwolniony z poddaństwa w roku 1762 (Błażej Gac z Bestwinki).

Mieszkańcy w dawnych czasach - oprócz rolnictwa - trudnili się rzemiosłem i hodowlą ryb.

Osobliwością tego regionu jest chłopskie gospodarstwo stawowe, które istniało już w XVI w. Wyhodowano nawet specjalną rasę karpia, tzw. polskiego, która została zaprezentowana na wystawie rolniczej w Berlinie w roku 1880.

Nad stawami bestwińskimi od niepamiętnych czasów działało kilka młynów wodnych, o tym wszystkim świadczy "Księga jurysdykcji państwa bestwińskiego" oraz "Monografia" Bestwiny pióra ks. Zygmunta Bubaka.

2. Położenie, warunki naturalne, powierzchnia

Bestwina leży w południowo-zachodnim zakątku Małopolski, jej teren stanowi część Kotliny Oświęcimskiej ograniczony od strony północnej rzeką Wisłą, a od strony zachodniej Białą. Wschodnia część położona jest na terenie falistym, będącym przedpołem Beskidu Zachodniego. W nizinnej części, wzdłuż rzeki Białej, rozkłada się długi łańcuch stawów rybnych, których historia sięga XVI w. Rejonem najpiękniejszym jest południowa strona Bestwiny, pokryta lasem mieszanym, nad którym w oddali piętrzą się grzbiety Beskidu Małego.

Nazwa miejscowości pochodzi z początków XIV w., a jej dzieje mają tysiącletnią przeszłość.

W skład gminy wchodzi cztery sołectwa: Bestwina, Bestwinka, Janowice i Kaniów.

Powierzchnia Gminy	37 km ²
Użytki rolne ogółem	2.436 ha
Lasy	429 ha
Stawy około	300 ha

3. Gospodarka – struktura

a) rolnictwo

Z uwagi na niski stopień uprzemysłowienia, gmina Bestwina określana jest jako rolnicza.

Jednak z uwagi na jej podmiejskie położenie posiada raczej charakter osiedlowy, z rolnictwa utrzymuje się około 1 5% jej mieszkańców.

Na terenie Janowic, Bestwiny i Bestwinki przeważają gospodarstwa rodzinne o obszarze od 5 ha do 20 ha gruntów. W sołectwie Kaniów przewagę posiadają niskohektarowe gospodarstwa chłopo-robotników, ponadto

funkcjonuje - będąca przez okres około 6 lat w stanie upadłości – Rolnicza Spółdzielnia. Produkcyjna "Przełom" Kaniów, która jednak sprzedała większość obiektów i część gruntów na poczet powstałego zadłużenia. W ostatnich latach nastąpiła wyraźna stagnacja w rolnictwie, zdecydowanie spadła hodowla bydła i innych zwierząt gospodarskich, szczególnie w małych gospodarstwach sołectwa Kaniów. Lepiej radzą sobie duże gospodarstwa w pozostałych sołectwach, których głównymi dochodami jest produkcja warzyw i hodowla ryb. Obserwuje się stały wzrost w tych dwóch dziedzinach produkcji rolnej. Z uwagi na spadek hodowli bydła w sołectwie Kaniów, powstało około 300 ha nieużytków, zaprzestano bowiem koszenia łąk w rejonie Wisły, zlikwidowano punkty skupu mleka, a Kółka Rolnicze świadczące usługi posiadaczom małych gospodarstw z trudem podtrzymują swoją działalność. W gminie Bestwina istnieje brak zainteresowania komasacją gruntów, jak też rozwojem przetwórstwa rolno-spożywczego.

b) rzemiosło

Po 1990 roku nastąpił rozwój działalności rzemieślniczej, szczególnie w dziedzinie budowlanej, motoryzacyjnej (warsztaty samochodowe) i spożywczej (masarnie, piekarnie). Największe zmiany nastąpiły jednak w dziedzinie handlu i gastronomii.

Powstały ponadto zakłady rzemieślnicze produkujące wyroby odzieżowe, galanterię i inne. Zmniejszyła się natomiast ilość rzemieślniczych warsztatów świadczących usługi stolarskie, ślusarskie, szklarskie itp.

Po okresie szybkiego rozwoju rzemiosła obserwuje się obecnie pewną stagnację.

Na terenie gminy działa ponad 650 podmiotów gospodarczych:

· działalność handlowa	około 270
· usługi budowlane	około 150
· lokale gastronomiczne	15

. usługi transportowe	około 90
. usługi samochodowe (warsztaty)	około 40
. usługi dla ludności inne	około 90

c) przemysł

Działalność przemysłowa opiera się głównie na funkcjonowaniu 2 żwirowni w sołectwie Kaniów oraz cegielni i tartaku w sołectwie Bestwina, gdzie ponadto w budynkach byłego POM-u posiada siedzibę zakład stolarki aluminiowej "Alwas" oraz ślusarnię firma BUD-TOR (żwirownia).

d) Infrastruktura

W gminie, prawie 100% gospodarstw, posiada sieć gazową. Siecią połączone jest około 120 km dróg, z czego około 100 km posiada nawierzchnię asfaltową, pozostałe to głównie drogi transportu rolnego.

Około 45 km dróg to drogi wojewódzkie, a pozostałe gminne lub prywatne. Na drogach gminnych corocznie przybywa około 2 km dywaników asfaltowych, pogarsza się natomiast stan nawierzchni istniejących, szczególnie na drogach wojewódzkich. Zdecydowanie poprawiły się warunki zarówno dla ruchu kołowego jak i pieszego poprzez budowę chodników, parkingów samochodowych, przebudowę skrzyżowań, oświetlenie ulic itp.

W gminie nie rozwiązano dotychczas problemów gospodarki ściekowej. Aktualnie funkcjonuje niewielka oczyszczalnia dla szkoły i kilkunastu budynków w sołectwie Bestwinka.

Rozpoczęto budowę oczyszczalni dla centrum sołectwa Kaniów, wybudowano około 4 km kolektorów ściekowych.

Brak jest również wysypiska śmieci, którego lokalizację przewidziano w widłach rzeki Białej i Wisły w sołectwie Kaniów (obok wysypiska pyłów Elektrociepłowni Bielsko).

Brak jest natomiast terenu rekreacyjnego w centrum Bestwiny. Istnieje projekt zagospodarowania nieruchomości na ten cel na zapleczu klubu sportowego.

4. Kultura

O tysiącletniej historii Ziemi Bestwińskiej świadczą zabytki, wśród których wyróżnić należy:

- wykopaliska archeologiczne (IX - X i XIII wiek),
- gródek warowny nad rzeką Łękawką,
- kościół parafialny (1570, późnogotycki z barokowym wystrojem wnętrza),
- stary cmentarz (1665 r. również w podziemiu kościoła spoczywają prochy tutejszych proboszczów i dziedziców bestwińskich).

Jak kościół, tak i cmentarz zostały zinwentaryzowane przez Górnośląskie Dziedzictwo Kulturowe i Wojewódzki Wydział Ochrony Zabytków.

- przydrożne świątki (XVIII w.),
- zamek Habsburgów (1826 rok) z parkiem starokrzewia,

Do zabytków zalicza się również park krajobrazowy (Podkęcie, stawy bestwińskie, las janowicki, morenowe oczko polodowcowe i pradolina Wisły w Kaniowie, park lipowy pszczelarzy z powstającą działką miododajną oraz 5 pomników przyrody (stare dęby, lipy i jawory).

Wiele miejsc w Bestwinie związanych jest z dziejami Bestwiny, dawnymi legendami, np. źródło Galachówka; lipa Hallera, Zielony Krzyż (wesele bestwińskie, św. Jan Nepomucyn, konfederacja barska).

Gmina posiada dwie placówki kulturalne, którymi kieruje Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. W jednym posiada siedzibę kierownictwo Ośrodka i Zespół Regionalny Bestwina. Mieszczą się tam również salki prób, kursów itp. W budynku tym mieści się również kawiarenka. W drugim budynku (stara szkoła) znajduje się Muzeum Regionalne im. ks. Bubaka, w którym zgromadzone są eksponaty z dziedziny etnografii, sztuki sakralnej, rolnictwa oraz materiały archiwalne. W tym budynku mieści się również mini galeria i

kawiarenka. Budynki te zostały adoptowane dla potrzeb kultury w ostatnich latach.

Gmina posiada gazetę lokalną "Nasz Głos" - miesięcznik ukazujący się od 1990 r. Wydano również monografię Bestwiny w formie książkowej, folder oraz drobne wydawnictwa z historii Ziemi Bestwińskiej.

5. Oświata

Gmina Bestwina posiada dobrze utrzymaną sieć placówek oświatowych, w każdym sołectwie istnieje szkoła podstawowa i przedszkole. W ostatnim 10-leciu oddano do użytku cztery przedszkola oraz szkołę podstawową w Bestwinie. Pozostałe szkoły są modernizowane. We wszystkich szkołach znajdują się nowoczesne pracownie komputerowe oraz wzbogacone szkolne biblioteki. Dąży się do stworzenia nowoczesnej bazy dydaktycznej.

Każde sołectwo posiada Dom Strażaka wraz z salą bankietową do urządzania wesel, zabaw, zebrań itp.

W sołectwach Kaniów i Bestwina funkcjonują dobrze wyposażone ośrodki zdrowia, zaś w sołectwach Bestwina, Bestwinka i Kaniów, kluby sportowe dysponujące boiskami do piłki nożnej oraz budynkami zaplecza sportowego. W sołectwie Kaniów istnieje ponadto ośrodek sportu i rekreacji, w którym znajdują się między innymi: dwa korty tenisowe i baseny kąpielowe dla dzieci. Przygotowywany jest akwen wodny w wyrobiskach poźwirowych dla uprawiania sportów wodnych i rekreacji.

6. Ludność

Liczba ludności gminy wynosi 9 762 osoby w tym 4 788 mężczyzn i 4.974 kobiety.

Struktura wiekowa przedstawia się następująco:

· dzieci do lat 7 - 985;

.dzieci i młodzież od 7 - 18 lat - 1672,
.pozostała ludność - 7105.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat ludność wzrosła o około 400 osób, wzrost ten spowodowany jest przyrostem naturalnym, jak również migracją ludności.

7. Inne ważne dane, fakty, wydarzenia, imprezy

- sesje popularno-naukowe Rady Gminy z dziedziny ekologii, promocji, zdrowia i oświaty z udziałem pracowników naukowych,
- imprezy masowe na pożegnanie lata dla dzieci i młodzieży pod nazwą "Wakacyjny Dzień Radości"
- obrzędy dożynkowe organizowane przez Koła Gospodyń Wiejskich,
- obrazek sceniczny "Wesele Bestwińskie" przedstawiany wielokrotnie dla szerokiej publiczności,
- szkolne jasełka i utwory sceniczne, związane z godami i obrzędami świąt Bożego Narodzenia,
- święto patrona szkoły,
- plenery malarskie organizowane przez GOKSIR, galerie na prowincji, wystawy rodzimych twórców i malarzy.
- turnieje sportowe o puchar Wójta Gminy organizowane w czasie ferii zimowych i letnich,
- spotkania z ludźmi zasłużonymi z tego terenu,
- nagradzanie odznaką Kolberga za osiągnięcia w dziedzinie kultury,
 - biesiady i spotkania z piosenkami,
- zaduszkowe spotkania z przypomnieniem obywateli państwa bestwińskiego, którzy już odeszli.
- upamiętnienie działalności AK na tym terenie z fundacją krzyża poświęconego ich pamięci w lesie Janowickim,
- odsłonięcie obeliska pamięci narodowej dla tych, co życie oddali za Polskę.

Inwestycje

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wybudowano i oddano do użytku:

Oświata

3 przedszkola,

1 szkołę wraz z przedszkolem i sala gimnastyczna,

1 sala gimnastyczna (w trakcie budowy).

Gospodarka komunalna i mieszkaniowa

2 domy strażaka,

budynek poczty,

pawilon handlowy,

1 oczyszczalnia ścieków (120 m³), druga 200 m³ w trakcie budowy.

Drogi

Zmodernizowano i pokryto dywanikiem asfaltowym około 18 km dróg.

Wybudowano 8 parkingów, około 3 km chodników dla pieszych, oświetlono około 10 km dróg.

Wybudowano 10 przystanków autobusowych.

Wodociągi

Wybudowano około 3 km nowej sieci wodociągowej. Wymieniono około 3 km zamortyzowanej sieci. Wybudowano własne ujęcie wodne zmodernizowano stację uzdatniania wody.

III. Wyniki badania ankietowego wybranej grupy społeczności lokalnej w odniesieniu do identyfikacji problemów i zagrożeń, szans i możliwości rozwojowych gminy, oczekiwań i priorytetów własnych itp.

W celu zebrania opinii różnych grup społeczeństwa lokalnego gminy przygotowana została szczegółowa ankieta, którą Urząd Gminy skierował do około 50 respondentów reprezentujących między innymi zarząd gminy i radnych, instytucje działające na terenie gminy, w tym oświatę, służbę zdrowia, rolnictwo, rzemiosło, przemysł, kulturę oraz młodzież, emerytów itp.

Ogółem zebrano 35 odpowiedzi respondentów. W wyniku analizy ww. ankiet możliwe jest przedstawienie następujących rezultatów :

Pytanie 1.

Czy znane są Państwu kierunki rozwoju gminy Bestwina?

tak	19	54,3%
nie	13	37,1%
skreślenia podwójne lub ich brak	3	8,6%

Pytanie 2

Czy uważa Pani / Pan za przydatne opracowanie strategii rozwoju gminy i skoncentrowanie się na realizacji działań ukierunkowanych na osiągnięcie przyjętych celów strategii?

tak	34	97,0%
nie	1	3,0%

Pytanie 3

Jak zdaniem Pani / Pana wyglądają przeobrażenia gminy Bestwina na tle innych porównywalnych gmin w ostatnich latach?

dużo gorzej	0	0,0%
gorzej	5	14,3%
podobnie	15	42,9%
lepiej	11	31,4%
zdecydowanie lepiej	4	11,4%

Pytanie 4

Proszę wymienić 5 najważniejszych problemów, które zdaniem Pani / Pana powinny być rozwiązane w gminie w najbliższym czasie.

1. Poprawa stanu dróg, poboczy i ich oświetlenie.
2. Rozwój telefonizacji.
3. Modernizacja kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz systemu oczyszczania ścieków.
4. Modernizacja ścieków ruropięgów wodnych i ochrona ujęć wody.
5. Wysypiska śmieci i ich utylizacja.
6. Uatrakcyjnienie możliwości spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań (imprezy kulturalne, sportowe, wycieczki, spotkania z interesującymi ludźmi itp.).
7. Zagospodarowanie terenów przemysłowych i stworzenie infrastruktury dla rozwoju działalności gospodarczej - rzemiosło. skup i przetwórstwo rolne itp.
8. Zakończenie rozpoczętych inwestycji (szkoła, basen.) oraz remontów innych obiektów użyteczności publicznej.

Pytanie 5

Proszę wymienić 5 najważniejszych atrybutów, będących silną stroną gminy.

- 1) stosunkowo wysoko rozwinięte rolnictwo i hodowla ryb,
- 2) potencjał ludzki - uczciwi, rzetelni i pracowici mieszkańcy, aktywnie włączający się w sprawy gminy.
- 3) dobrze rozwinięty sektor prywatny (firmy produkcyjne, usługowe i handlowe).
- 4) atrakcyjne położenie gminy - czyste tereny, bliskość gór i dużych aglomeracji miejskich, dobre połączenie komunikacyjne.
- 5) dobrze rozwinięta działalność oświatowa, kulturalna, ochrony zdrowia i socjalna.
- 6) istniejące zasoby naturalne (gleby, stawy, żwir, torf, węgiel).

Pytanie 6

Proszę wymienić 5 najistotniejszych elementów będących najsłabszą stroną gminy.

- 1) niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna (gospodarka wodna, ściekowa, oczyszczalnia, wysypiska, telefony, jakość dróg)
- 2) zbyt niski stopień zagospodarowania nieużytków, terenów wymagających rekultywacji, melioracji itp.
- 3) niedostatek niektórych usług dla ludności, w tym specjalistycznych usług medycznych.
- 4) brak obiektów rekreacyjnych (np. basen).
- 5) zbyt duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i niedostatek punktów skupu płodów rolnych oraz ich przetwórstwa na miejscu.

6) brak wspólnej wizji rozwoju gminy i spójności między sołectwami.

Pytanie 7

Proszę wymienić 5 najważniejszych "obszarów tematycznych (dziedzin), które zdaniem Pani / Pana, z uwagi na potencjał gminy, stanowią istotne elementy wspierające rozwój gminy.

- 1) rozwój wyspecjalizowanej produkcji rolnej oraz przetwórstwa i handlu, w tym na terenach przeznaczonych do rekultywacji i zagospodarowania.
- 2) rozwój wytwórczości i rzemiosła, w tym z wykorzystaniem lokalnych surowców oraz w kooperację z sąsiednimi firmami (na bazie żwirowni, wikliniarstwo, kooperacji między innymi z Fiatem).
- 3) rozwój stref rekreacyjnych, w tym na terenach nieużytków.
- 4) rozwój agroturystyki bazującej na walorach naturalnych (woda, las, np. dla wędkarzy, grzybiarzy itp.).
- 5) rozwój budownictwa mieszkalnego, jako "sypialnie" dla innych miast, zlokalizowane w atrakcyjnym ekologicznie terenie.

Pytanie 8

Proszę wymienić 5 najważniejszych zagrożeń zewnętrznych, mogących negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie i rozwój gminy w najbliższych latach.

1) degradacja środowiska naturalnego jako rezultat:

- wpływu zlokalizowanych w pobliżu dużych zakładów (kopalnia, rafineria, walcownia itp.),

- . braku środków finansowych na inwestycje infrastrukturalne (wodociągi, ścieki, wysypiska, drogi itp.),
- 2) upadek dużych przedsiębiorstw i utrata miejsc pracy.
 - 3) błędna polityka gospodarcza państwa wobec rolnictwa i rzemiosła, nieopłacalność produkcji, upadek gospodarstw i małych firm.
 - 4) centralizacja władzy - przeniesienie decyzji na wyższe szczeble władzy administracyjnej, brak lokalnej polityki i rozbieżności interesów sołectw.
 - 5) zmniejszający się w stosunku do potrzeb budżet gminy i coraz większe problemy w finansowaniu inwestycji i zadań (szkolnictwo, ochrona zdrowia, kultura itp.) przy braku dofinansowania.
 - 6) ucieczka młodych ludzi do miast, coraz niższe morale społeczeństwa, alkoholizm, chuligaństwo itp.

Pytanie 9

Proszę w kilku zdaniach scharakteryzować optymalną zdaniem Pani / Pana wizję gminy.

Gmina Bestwina powinna być gminą:

- 1) dobrze i efektywnie zarządzana w sposób godzący interesy sołectw i różnych środowisk.
 - 2) ekologiczną, zieloną i czystą dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej (zabezpieczenie ujęć wody, kanalizacja, oczyszczalnia, bezpieczne wysypiska, dobrze utrzymane drogi, obiekty rekreacyjne, zadbane gospodarstwa itp.) i ograniczonym negatywnym wpływom uciążliwych przedsiębiorstw na środowisko naturalne.
-

- 3) charakteryzująca się rozwiniętym rolnictwem, gospodarką rybną, przetwórstwem, rzemiosłem itp.
- 4) zapewniająca dobrą opiekę medyczną, wysoki poziom oświaty, kultury, usług, poszanowanie tradycji itp.
- 5) w której dobrze się żyje.

Pytanie 10

Jakie przeszkody wewnętrzne utrudniają zdaniem Pani / Pana sprawne funkcjonowanie i rozwój gminy?

- 1) brak niezbędnej integracji sołectw oraz różnych środowisk, a tym samym consensusu co do gradacji problemów i sposobów ich rozwiązywania.
- 2) różne interesy sołectw i poszczególnych grup środowiskowych, co uniemożliwia satysfakcjonujący strony podział budżetu, zadań itp.
- 3) nie najlepsza organizacja pracy w urzędach oraz nadzór nad realizowanymi zadaniami.
- 4) brak zaangażowania w niektóre sprawy, przypadki niekompetencji i kierowania się interesami grup o większym wpływie na decyzję.
- 5) brak wysoko wyspecjalizowanych kadr oraz np. straży gminnej, w celu lepszego egzekwowania wykonania decyzji, nakazów, zakazów itp.

Pytanie 11

Proszę wymienić 5 głównych celów, które Pani / Pan postawiłby sobie do osiągnięcia, będąc Wójtem Gminy w okresie 1-2-letniej kadencji.

1. Kontynuowanie i realizacja nowych inwestycji infrastrukturalnych w gminie (wymienionych wcześniej).
2. Doprowadzenie do lepszej integracji sołectw oraz różnych środowisk społecznych, w celu wypracowania consensusu i lobby dla określonych działań.
3. Zaktywizowanie promocji gminy, w tym zwłaszcza w celu pozyskania inwestorów.
4. Zaktywizowanie współpracy z dużymi firmami i instytucjami lokalnymi, w celu bardziej efektywnego rozwiązywania problemów lokalnych (ochrona środowiska, zagospodarowanie terenów, organizacja imprez),
5. Przygotowanie koncepcji i projektów konkretnych przedsięwzięć i podjęcie prób pozyskania środków pomocowych krajowych i zagranicznych oraz kredytów na ich realizację.
6. Szerszy kontakt ze społecznością lokalną, w celu pełniejszego informowania, wpływania na mentalność i zaangażowanie w rozwiązywanie problemów lokalnych.
7. Próby pozyskiwania środków finansowych poprzez promocję inwestycji, inicjowanie sprzedaży nieruchomości, aktywną politykę podatkową.

Pytanie 12

Proszę wymienić 5 najważniejszych lub najciekawszych zdaniem Pani / Pana elementów, które stanowią o pozytywnym obrazie gminy i powinny być użyte w promocji gminy.

1. Atrakcyjna lokalizacja gminy w pobliżu dużych aglomeracji przemysłowych z dogodnym dojazdem.

2. Atrakcyjne walory naturalne gminy, w tym bliskość gór, lasy, woda, czyste środowisko.
3. Dobre warunki dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w tym rozwinięta infrastruktura handlowa, usługowa, socjalna, szkolnictwo, ochrona zdrowia itp.
4. Pracowici i uczciwi mieszkańcy dbający o posiadane zabytki, tradycje kulturowe (muzeum, galeria, zespół pieśni i tańca), inicjujący wydarzenia- imprezy kulturalne, sportowe itp.
5. Rozwinięte rolnictwo, rybactwo, rzemiosło i usługi.
6. Tereny nadające się na rozwój nieuciążliwej działalności gospodarczej, zwłaszcza w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego oraz budownictwa mieszkaniowego.

Pytanie 13

Proszę o kilka zdań komentarza dotyczącego spraw związanych z rozwojem gminy, które - zdaniem Pani / Pana - są istotne, a zostały pominięte lub nie wystarczająco zaakcentowane w niniejszej ankiecie.

Większość ankiet pozbawiona była komentarza, natomiast część respondentów sygnalizowała następujące zagadnienia:

- wpływ na mentalność społeczeństwa i wychowanie młodzieży,
 - problemy dotyczące ordynacji wyborczej,
 - zalesienia terenów zdegradowanych,
 - pomocy osobom bezrobotnym i uzależnionym,
-

- wspieranie działalności proekologicznej,
- konkretnych problemów (drogi, mosty, kładki),
- ochrona zdrowia.

IV. Komentarz

Przede wszystkim podkreślić należy, że spośród 35 respondentów, większość deklaruje znajomość kierunków rozwojowych gminy Bestwina ale niemal wszyscy (z wyjątkiem jednego respondenta) uważają za zasadne opracowanie strategii rozwoju gminy i skoncentrowanie się na realizacji działań ukierunkowanych na osiągnięcie przyjętych celów rozwojowych.

Dominuje również pozytywny odbiór przeobrażeń gminy Bestwina na tle innych porównywalnych gmin, które respondenci oceniają jako przebiegające lepiej niż gdzie indziej.

W celu usystematyzowania przedstawionego wyżej materiału wynikającego z badań ankietowanych, w sposób umożliwiający osobom decydującym o ostatecznym kształcie strategii wypracowanie wykrystalizowanych stanowisk, zaprezentować można następującą, skróconą analizę SWOT (silnych i słabych cech oraz szans rozwojowych i zagrożeń) dla gminy Bestwina.

Jedną z podstawowych i najczęściej stosowanych metod w planowaniu strategicznym jest tzw. analiza SWOT (z angielskiego: Strengths - tj. własne cechy silne, Weaknesses - własne cechy słabe, Opportunities - możliwości rozwojowe zewnętrzne, Threats - ograniczenia zewnętrzne, tzw. wąskie gardła).

Czynniki: strony silne i słabe dotyczą cech wewnętrznych gminy i obejmują np. dobry lub słaby potencjał gospodarczy, ludzki, finansowy, kulturalny itp. Czynniki: możliwości i zagrożenia odnoszą się do otoczenia zewnętrznego i obejmują między innymi wpływ regionów sąsiednich, trendy rozwojowe, zmiany organizacyjne, administracyjne, prawne itp. (tzn. te wszystkie elementy, które stanowią szansę lub zagrożenie, a na które nie możemy bezpośrednio wpłynąć).

Analiza ankiet pozwala na wstępne zgrupowanie następujących elementów w poszczególnych grupach dla gminy Bestwina.

A) Silne strony (cechy wewnętrzne) gminy:

1. Dobre położenie

. w pobliżu dużych aglomeracji miejskich i gospodarczych z niezłymi połączeniami komunikacyjnymi,

. w pobliżu gór stanowiących atrakcyjne walory krajobrazowe.

2. Atrakcyjne walory naturalne - stosunkowo czyste ekologicznie środowisko: gleby, lasy, woda.

3. Dobrze rozwinięta gospodarka bazująca na naturalnych zasobach, w tym rolnictwo, hodowla ryb, rzemiosło.

4. Wysoki poziom oświaty, kultury, w tym posiadanie zadbanych zabytków, dbałość o dziedzictwo kultury (muzeum, galeria, zespół regionalny).

5. Dobra infrastruktura gospodarcza oraz sieć handlowa, usługowa, przedszkola, ochrona zdrowia itp.

6. Wartościowy potencjał ludzki - uczciwi i rzetelni mieszkańcy zaangażowani w sprawy gminy i jej rozwoju.

7. Możliwe do dalszego zagospodarowania zasoby naturalne, w tym tereny na cele rolnicze, przetwórstwo, produkcję żwiru, torfu, wikliniarstwo itp.

B) Słabe strony (wewnętrzne cechy) gminy:

1. Infrastruktura techniczna wymagająca znaczących nakładów modernizacyjnych (ochrona ujęć wody, wodociągi, kanalizacja, utylizacja ścieków i odpadów, telekomunikacja, poprawa stanu dróg, oświetlenia, melioracja i zabezpieczenia przeciwpożarowe).
2. Skala terenów wymagających rekultywacji, w tym zniszczenia wynikające z wydobywania żwiru i węgla.
3. Rozdrobnione rolnictwo i rzemiosło, brak niezbędnej sieci punktów skupu, lokalnego przetwórstwa płodów rolnych i ryb oraz produkcji wykorzystującej lokalne zasoby naturalne w szerszej skali (wikliniarstwo, produkcja materiałów budowlanych itp.).
4. Zróżnicowanie poziomu rozwoju poszczególnych sołectw, w tym brak consensusu odnośnie zaspokajania potrzeb poszczególnych sołectw i środowisk przy ograniczonych własnych środkach finansowych.
5. Brak efektywnego, lokalnego lobby skupiającego wpływowe osoby i pozwalającego na pozyskanie silnych partnerów gospodarczych, centralnych środków finansowych (w tym pomocowych) na realizację ważnych przedsięwzięć lokalnych (np. infrastrukturalnych).
6. Brak niektórych usług (np. medycznych) oraz infrastruktury rekreacyjnej (basen, korty, ścieżki rowerowe) itp.

C) Możliwości rozwojowe (zewnętrzne) gminy:

1. Rozwój wyspecjalizowanej ekologicznej produkcji rolnej, rybnej oraz przetwórstwa na miejscu, w tym poprzez promocję ofert terenów gminy w sąsiednich województwach (pozyskanie partnerów zewnętrznych).
 2. Rozwój nieuciążliwej produkcji rzemieślniczej, usług itp. w oparciu o lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów naturalnych oraz w kooperacji z sąsiednimi, dużymi firmami z regionu bielskiego i śląskiego.
 3. Rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej (basen, korty, ścieżki rowerowe, golf, hippika itp.), zarówno dla potrzeb własnych mieszkańców jak i ściągnięcia mieszkańców sąsiednich regionów (stworzenie nowych miejsc pracy, zwiększenie dochodów ludności oraz dochodów gminy z tytułu podatków, opłat itp.).
 4. Rozwój agroturystyki w oparciu o rozwijaną infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową oraz ofertę dla wędkarzy, myśliwych, wodniaków itp.
 5. Zaoferowanie atrakcyjnych terenów w ekologicznym środowisku na cele budownictwa mieszkaniowego dla inwestorów z sąsiednich regionów (stworzenie "sypialni" dla pracujących w innych miejscowościach - w rezultacie popyt na usługi budowlane, handlowe itp.) oraz dopływ kapitału do gminy).
 6. Pozyskanie partnerów zewnętrznych (duże firmy, instytucje itp.), w celu stworzenia lobby umożliwiającego bardziej efektywne rozwiązanie problemów lokalnych {np. ochrona środowiska, infrastruktura techniczna, likwidacja szkód}, w tym ułatwienie dostępu do funduszy zewnętrznych.
 7. Bardziej efektywna promocja gminy i jej oferty gospodarczej, kulturowej, rekreacyjnej, mieszkaniowej itp. w sąsiednich rejonach, w kraju i za granicą, w tym z wykorzystaniem kontaktów własnych grupy lobbingowej.
-

8. Organizacja ciekawych imprez handlowych (zdrowa żywność), kulturalnych (np. koniec wakacji), sportowo-rekreacyjnych itp., promujących gminę, wspierających lokalną gospodarkę, usługi itp. oraz zwiększających dochody gminy.

D) Zagrożenia zewnętrzne (wąskie gardła) rozwoju gminy

1. Niepewność co do polityki regionalnej państwa, w tym zmian podziału administracyjnego (powiaty) i zakresu kompetencji władz samorządowych.
2. Niedobór środków własnych gminy związany z powiększeniem zadań przy braku pełnego pokrycia ich kosztów (szkolnictwo, ochrona zdrowia i opieka społeczna, inwestycje infrastrukturalne itp.).
3. Niepewność co do kierunków polityki rolnej państwa, w tym opłacalności mniejszych gospodarstw rolnych i rybackich oraz generalnie drobnej wytwórczości i rzemiosła (zagrożenie miejsc pracy, rozwoju, dochodów itp.).
4. Zagrożenie szkodliwym zanieczyszczeniem środowiska przez sąsiednie uciążliwe przedsiębiorstwa (powietrze, gleba, wody) i brak środków na rekultywację zdegradowanych terenów (górnictwo, zwirownia itp.).
5. Zagrożenie utraty pracy przez mieszkańców gminy - pracowników dużych firm w sąsiednich rejonach (górnictwo, przemysł lekki itp.).
6. Emigracja wykształconych i przedsiębiorczych młodych ludzi do innych regionów oferujących lepsze warunki życia (praca, dochody, mieszkanie itp.).
7. Mała siła przebicia w ubieganiu się o inwestycje centralne lub dostęp do środków pomocowych, kierowanych do gmin o lepszym lobbingu.

Analiza opinii respondentów ankiety pozwala na wstępne zasygnalizowanie celów strategii rozwoju gminy i oczekiwań co do jej efektów.

Wydaje się, że rezultatem - efektem długoterminowym strategii powinno być „zadowolenie mieszkańców z warunków życia, tradycji oraz przyszłych możliwości rozwojowych gminy (tj. jej perspektyw)”.

Rezultat ten - jako odczucie większości mieszkańców - może być wynikiem osiągnięcia celu nadrzędnego strategii, sformułowanego np. jako: "wysoka jakość życia mieszkańców gminy". Do tak określonego celu nadrzędnego prowadzi konieczność osiągnięcia szeregu celów głównych (pośrednich), w tym np.

- "zachowanie dotychczasowego ekologicznego charakteru gminy, bazującego na wyspecjalizowanej produkcji i przetwórstwie płodów rolnych i rybactwa oraz nieuciążliwej produkcji i usługach rzemieślniczych".
- "rozwinięta infrastruktura techniczna, w tym rozwiązane problemy gospodarki wodno-ściekowej, odpadów, telekomunikacji oraz dróg",
- "wysoki poziom usług, w tym handlowych, ochrony zdrowia i opieki socjalnej, szkolnictwa, w zakresie kultury, rekreacji i wypoczynku",
- "sprawne zarządzanie gminą",

Cele te z kolei osiągane są w rezultacie konkretnych działań, którym przypisać należy odpowiedzialnych, terminy i niezbędne nakłady.

Planowane na dzień 13.09.1997 r. "warsztaty" będą miały na celu sformułowanie ostatecznej treści i gradacji celów i zadań prowadzących do ich osiągnięcia przez interdyscyplinarny zespół osób reprezentujących różne środowiska lokalne w oparciu o ich wiedzę, doświadczenie oraz niniejszy materiał, w duchu kompromisu i uszanowania różnych opcji.
